

DR. BUZÁDY TIBOR

nagykeresztes magisztrális lovag (Grand-Croix de Grace Magistrale)

Évről évre figyelem a statisztikai adatokat. A zalaegerszegi gimnázium mindig az ország legjobb tíz gimnáziuma között van. Mi lehet ennek a titka?

Iskolánkat mindig is a fegyelmezett tanítás, a követelmények rendszeres elvárása jellemezte. Így volt ez az én időmben, a 40-es években is. Jöhetett gazdasági vagy politikai hullámvész, de ennek az Alma Maternek falai szilárdan álltak és a falak között megbújva megmaradt a klasszikus gimnáziumi szellem. Nem volt ugribugri meg vitatkozás az iskolában, ott mindig tanulni kellett. Ahogy visszaemlékezem: az alaptanterv szigorú betartását követelte meg a szombathelyi tanfelügyelőség. Tanulás, magolás, dolgozatírás, felelés alatt nyögtünk, de az év végén ott volt az eredmény. Általános műveltséget kértek tőlünk, de az év végén ott volt az eredmény. Általános műveltséget kértek tőlünk, aztán mindenki választhatott magának bármely szakágat, mert a végzősnek erős alapja volt, amire építhetett.

Szót vesztegettem erről a kemény porosz-magyaros oktatási rendszerről, mert én ebben látom hosszú életem sikereinek titkát. Megtanultam angolul, németül, svédül, dánul, kicsit oroszul és franciául, de ennek az volt az alapja, hogy nyolc, évig nyúzzatták velem a latint. A többi nyelvet mindig csak a latin kaptafájára kellett ráhúznom. Ha pedig tudom a nyelvet, az majd ugródeszkaként megadja a lehetőséget bármely ország vizébe való belecsobbanásra.

Szeretettel gondolok vissza Zalaegerszegre. Ezt a várost, szerencsére, nem rontották el. Szellemisségre nézve humánus és polgári. Anyagában bájos és egységes. Karakterében magyaros és civilizált. Az ilyen városnak ilyen az iskolája, és ma is ezért van az első között.

Ezekkel a kezdő adatokkal arra akartam rámutatni, hogy tipikus dunántúli városkából indítottak el. Mindszenty volt a város apát-plébánosa 25 évig, engem is ő keresztelt meg. Összefogott társadalomban éltünk, amely nem

volt sem veszekedő, sem forradalmár. Ebbe a kisvárosi idillbe csapott be a kommunizmus. az alsóbb évfolyamokban még miniszteri ösztöndíjat is kaptam, de 1949-ben, az év végén kicsaptak vagy harmincunkat. Nem csináltunk mi gyerekek semmi különösebbet, csak meg akarták általunk félemlíteni az egész iskolát, főleg az úgynevezett egyéb származásúakat, a hittanosokat és a templomba járókat.

Egy fűrésztelepre mentem el dolgozni, majd az ávós laktanya építkezésére kerültem. Tizenhat éves kis szívem elszorult, amikor a gimnázium előtt vitt el az utam, és láttam a többieket az iskolaudvaron. Társaim behívtak az osztályterembe, leültem a hátsó padra. Bejött a tanár, majd közölte, hogy az igazgató még azt sem engedi meg, hogy csak egy órát ülhessek régi osztályomban. Kidobtak, bánatosan elkullogtam. Szerencsére apán volt kollégája Körömben lett igazgató, aki felvett iskolájába. Ott elbújtam, leérettségiztem. Darvas József közoktatásügyi miniszter még kitűnő tanuló érdeméremet is adott az érettségimre.

Ötvenhat őszén ötödéves orvostanhallgató voltam Pécsen. A tüntetés élén vittem az egyetem zászlóját, amely ma a Magyar Nemzeti Múzeumban van kiállítva. A sok kis kezdeményező egyikeként, minden külső utasítás nélkül, én is szerveztem a tiltakozást, a felkelést. Lelkesítő előadást tartottam, cikket írtam. Tagja lettem a Baranya Megyei Munkások Nemzeti Múzeumban van kiállítva. A sok kis kezdeményező egyikeként, minden külső utasítás nélkül, én is szerveztem a tiltakozást, a felkelést. Lelkesítő előadást tartottam, cikket írtam. Tagja lettem a Baranya Megyei Munkások Nemzeti Tanácsának, és tíz napig a Pécsi Rádió egyik felügyelőjeként is működtem.

A ragyogó októberi napokat a november 4-i, vasárnapi szovjet bevonulás sötétítette be. Már 5-én, hétfőn jöttek értem az ávósok, hogy összegyűjtsék a legelső transzportot, akiket az ungvári börtönbe vittek át. Szerencsémre nem voltam az albérleti szobámba, így nem tudtak

elvinni, mint rádiós barátomat. Egy heti bujkálás után vonatra ültem és a kis határszéli faluban Pinkamindszentre utaztam, ahova családunkat évekkal azelőtt kitelepítették. Hajnalban érkeztem haza és édesanyámmal közöltem, hogy menekülnöm kell. Mondta, hogy aludjak egyet a vasárnapi szentmiséig. Az alatt anyám átment a határőrségre, ahol a következő párbeszéd folyhatott le: - Józsi, maga mikor van szolgálatban? – kérdezte anyám. – Déli tizenkettőtől este hatig, Rózsi néni – válaszolta a bizonyos Józsi. – Hol lesz szolgálatban? Mert Tibor fiam át akar menni! – A vasút és a bakterház vonalán, Rózsi néni, Tiborka csak jöjjön oda, nem lesz semmi baja!- nyugtatta meg Józsi katona.

November 11-én még könnyű volt átjutni a határon. Olyannyira, hogy este hétkor édesanyám és nővérem átsétáltak Moschendorfba (Sároslak) és meglátogattak az ottan csendőrorsön. Büszke vagyok édesanyámra. Azzal búcsúztatott el: Fiam, a hazádra szégyent ne hozz! Tisztelem őt, mert nem fiacskáját siratta, hanem úgy küldött ki a nagyvilágba, hogy utolsó mondatából is a hazaszeretet sugárzott ki. Ausztrián keresztül Londonba kerültem. Egy vidéki orvos család befogadott otthonába, sőt afféle fogadott fiuk lettem, majd elmentem betegápolónak egy kórházba.

Ötvenhatért tisztelték, szerették az angolok a magyarokat, ösztöndíjat adtak a diákoknak. Az egyik egyetem rektora elhatározta, hogy felvesz tíz képzés alatt álló menekült medikust, és ingyen kitaníttatja őket.

Buzády, az ifjú orvos (1962)

Hadd idézzek egy magyar fülnek humoros jelenetet a londoni orvosi felvételiéről. A dékán azt kérdezte tőlem, a szegény kis magyartól: - Mr. Buzády tud ön krikettezni? Mondom neki: - Sajnos nem tudok. De ő tovább érdeklődött: Tud Ön hokizni? (Jézus Mária ez a derék angolok azt hiszi, hogy a Rákosi-időkből a magyar fiatalok krikettezgetni meg hokizgatni szoktak!) Csak csóváltam a fejemet és bevallottam, hogy ezt a nemes játékot sem szoktuk Magyarországon üzőgetni a bolsi időkben. – Hát, akkor mit sportol? – Mondom, hogy kosárlabdázni szoktam. – Jaj, - feltette a dékán, - jaj, az amerikai sport! Nálunk itt ez lenézett sport! Már kidobottnak éreztem magamat, amikor újra megszólalt: - Mr. Buzády, szeptemberben azért kezdhet nálunk az egyetemen, majd itt megtanul krikettezni és hokizni. soha nem tanultam meg ezeket az előkelő játékokat, de azért jó angol állampolgár lett belőlem.

Ebben a csoportba kerültem be, úgyhogy 1957 szeptemberében, érkezésem után tíz hónappal már folytathattam, majd 1961-ben befejezhettem orvosi tanulmányaimat. Összesen három évet vesztettem. Kezdő orvosként először Londonban dolgoztam, után egyéves állást szereztem Koppenhágában, az Ortopéd Intézet posztgraduális klinikáján. Majd Stockholmban telepedtem le és tíz évig maradtam ott.

Mindig magyar lányt akartam feleségül venni. Hiába udvaroltam angolnak vagy svédnek, minden hajszálgökerem és egész egyéniségem magyar maradt. Úgy éreztem, ha nem magyar lányt veszek feleségül, lelkiileg elsenyvedek, más leszek. Egész életem derékba török, mert elveszítem magyarságomat Egy házasság nagyon sokat tud javítani és rontani az életsoroson. Az 1963-as amnesztia megengedte a hazaruccanásokat, és így minden vakációm Magyarországon töltöttem leánynezőben.

Szilveszteri emlék (1975)

Találtam is egy kis fogorvosnőt, dr. Szinnyai Évát, akinek két órával a találkozásuk után megkértem a kezét. Stockholmba jómagam háziorként, nejem pedig fogorvosként dolgoztunk.

Még drága jó édesapám mondotta szellemeskedve: honvagy ellen vegyél magyar kutyát! Megfogadtam a tanácsát és egy helyes kis kuvaszkölyköt hoztam Magyarországról. Először a szomszédok jártak a szép fehér kutya csodájára, de a komoly érdeklődők is megjelentek. Importáltam egy vemhes szukát, tőle lett mindjárt tíz kölykőm. Majd elkezdtem tenyésztetni ezt a fajtát. Összesen száz kuvaszt neveltem fel. Egyesületet alapítottam a többi magyarfajta kutya támogatására is. A svéd-finn norvég egyesület jelenleg ötszáz tagot számlál, mert a magyar kutyáknak azóta is sikerük van. Elmondhatom, hogy én terjesztettem el a magyar kutyafajtákat egész Skandináviában. Még mindig tiszteletbeli elnökük vagyok.

Az ötvenhat utáni nehéz hónapjaim reménytelenségében fogadtam meg, hogy ha a Jó Isten énbőlőlem valaha is orvost csinál, akkor a tudományból valamit visszaadok rosszul ellátott embertársaimnak, és elmegyek

valamelyes időre egy misszióba dolgozni. Olvastam arról, hogy a Kínából kiutasított magyar jezsuiták Tajvan szigetén telepedtek le, sőt az egyikük egy kis kórházat is alapított. Német, kanadai és amerikai adományokból működött ez az ötven ágyas szegénykórház. Orvost viszont sem a németek, sem az amerikaiak nem küldtek a kórház vezetésére. Éreztem, hogy eljött az idő régi fogadalmam beváltására, szedtem a családomat, a feleségemet és három fiamat, és útra keltünk. 1974-1975-ben dolgoztunk Tajvanon, a feleségem fogorvosként, és pedig egyedüli orvosként egy ötvenágyas kórházban: jómagam voltam a laboráns, a röntgenes, a belgyógyász, a sebész és a szülész. Kínai tanárnőmmel szorgalmasan írogattam és tanulgattam a kínai szavakat. Amikor az óriási jegyzetrengetegemben már nem ismertem ki magamat, elkezdtem rendszerezni a szavakat és a kifejezéseket. A kétezredik szónál elhatároztam, hogy szöszedetemet és kifejezés-gyűjteményét, amelyhez természetesen a magyar fonetikát is mellékeltem. Egy magyar jezsuita páter volt a segítségemre.

Útban volt a negyedik fiunk, visszatértünk Németországba és Münchenben telepedtünk le. Már házasságunk elején éreztük, hogy mi tulajdonképpen közép-európaiak vagyunk, nekünk jobban felelne meg Bécs vagy München, ahol otthonosabban kulturális örökséget kapnánk, ugyanakkor fizikailag is közelebb lennének hazánkhoz.

1976-ban vettem egy nyomdát és kiadót, így orvos, nyomdász és könyvkiadó is lettem egyszeriben. Magyar-bajor-sváb nyomdásszá lettem, ami a valóságban azt jelentette, hogy a nyereséges német munkámból eltartottam a ráfizetéses magyar emigráns könyvkiadást. Bár halványulnak az emlékeim, de az utókor számára tanúsítom, hogy a kommunista uralom idején az emigrációban, főleg Münchenben nagyon komoly irodalmi, politikai és egyesületi élet folyt. Az egyházak, a könyvkiadók és az újságok voltak a szellemi központok, az intellektuális csoportosulások találkahelyei. A kinti társadalmi életet a negyvenötös és ötvenhatos hazafiak szervezték meg, ők az irodalmi életünk jeleseivel a kiadómnál szoktak találkozni.

A Buzády-család Münchenben (1985)

Keresztény és magyar nemzeti eszményt követtem, a kiadómnak különösebb politikai vagy irodalmi profilja nem volt. A német munkákon begyűjtött nyereséget szegény magyar költők, irodalmárok vagy történészek támogatására fordíthattam. Átvettem a nyomtatási és terjesztési költségeket, majd bíztam abban, hogy befektetésem valahogy megtérül. A hetven könyvből körülbelül ötvenre ráfizettem, a huszonvalahányon kerestem, de a célom a kinti magyar irodalom életben tartása volt, mert odahaza a párt erősen cenzúrázta a könyvkiadást. Az anyagi jövedelem az én esetemben csak másodlagos volt, mert amúgy jól éltem orvosi keresetemből. A publikálást szerelemből tettem, honfiúi érzésekből táplálkozva. Más ember is áldozott a haza oltárán, én ezt tudtam tenni...

Talán érdeklő az olvasót, hogy milyen ellentétek voltak az emigránsok egyes csoportjai, mint például a negyvenötösök és az ötvenhatosok között.

Az az érdekes, hogy tulajdonképpen mély ellentétek nem is voltak. Mind a negyvenötösök, mind a negyvennyolcasok, az ötvenhatosok, sőt hozzátenném, még a hetvenes-nyolcvanas években érkező disszidálók zöme lelkében és gondolkodásában derék magyar maradt. A probléma inkább a szóhasználatban, a hozzáállásban, a viselkedésben jelent meg. A negyvenötösök társasága fanyalgó és megjárásos volt, akiknél még az

osztályszemlélet erősen dominált, ahol az úrinő nem ült le rangon alulival egy asztalhoz, ahol egy városi alkalmazott nem tudott őszintén leparolázni a munkásemberrel. Főleg a katonatisztek százai tartották magukat a régi formaságokhoz. A rangkórság miatt, nem tudtak megfelelni a társadalmi változásoknak. Ide sorolhatnám a magyar papokat is, akik áthozták magukkal a húszas-harmincas évek parancsolgató stílusát, és viselkedésükből hiányzott a kedves lelkipásztori szellem. Inkább nyájukat terelgető plébánosokként viselkedtek. Kitűnően látták el ceremoniális egyházi feladataikat, de elkülönültek híveiktől.

Az 1948-as emigráció már modernebb volt. A háború előtti katolikus és protestáns mozgalmakból, szociális érzetű háttérből hozták magukkal az ifjúsági, munkás és falusi mozgalmak lelkületét. A megfrissülő, demokratizálódó Magyarország eme szellemi örökösei már nem pendültek egy húron a negyvenötösökkel. Sokat kellett a háborútól, a kommunizmustól és a háború utáni légerek megpróbáltatásaitól szenvedniük. Ezt volt az oka annak, hogy féltékenykedve nézték az ötvenhatosok nagyszerű és bőkezű fogadtatását.

Mert minket, ötvenhatosokat nagyon elkényeztettek. A nyugati államok tenyerükön hordták az újonnan érkezőket, amiről a korábbi menekültek álmodni sem mertek. Az ötvenhatosok békét kerestek nyugaton, feledni és dolgozni akartak. Fel akartak szívódni a nyugati társadalomban, és csak kis részük vett részt az emigrációs munkában. Egyszerű emberek voltak, nem olyan csiszoltak, disztíngváltak, mint a tíz évvel korábban érkezők.

Természetesen sok-sok kivétel volt minden csoportban, és hangsúlyozni kívánom, hogy az emigráció nagy részére olyan derék emberekből állt, akik megállták helyüket új hazájukban. Főleg emberi gyarlóságuk és az odahaza már elproletárosodottabb hátterük okozott stiláris feszültségeket.

Úgy éreztem, hogy Münchenben olyan egyesületnek is lennie kell, ahol nem az üres beszéd és politikai vitatkozás, a szócséplés a cél, hanem a kulturális munka, az önművelés, a baráti találkozás, a jó szó és a lelkiekben való gazdagodás. Megalapítottam tehát egyesületemet, a Széchenyi Kör, amelynek már a nevéből is kiolvasható, hogy nekem a

békülékeny, alkotó Széchenyi imponált. Céлом az volt a körrel, hogy erősítsük önmagunkat, gazdagítsuk emigráns öntudatunkat, hogy készüljünk fel a Nagy Hazatérésre. Ne egy megvert had, egy kiürült emigráció térjen haza, hanem erős, kiművelt egyéniségek segítsenek az ország újjáépítésében. Ez nem sikerült. Sajnos nem kellettünk sem az első, sem a következő kormányoknak... Nem fogták fel, hogy az emigráció mennyi értékes embere segíthette volna az újrakezdésben!

A Széchenyi Körnek mindmáig négyszázötven rendezvénye volt, s azt hiszem, ez nyugat-európai rekord. Még ma is havonta gyűlnek össze a müncheni magyarok és hallgatják jeles előadóikat. A Szabad Európa kitűnő szerkesztőgárdája jelent meg nálunk. Meghívtunk európai, sőt tengerentúli előadókat. Író-olvasó találkozókát rendeztünk minden megjelent könyv után. Ha amerikaiak, dél-amerikaiak Európában jártak, megálltak nálunk és előadást tartottak saját szakterületükről. Ezért a tevékenységemért kaptam meg a művelődésügyi minisztertől a magyarországi „Pro Cultura Hungariae” díjat.

A hetvenes évek végén a magyarországi előadók is kezdtek megjelenni. Tudósok, színészek, zene- és egyéb művészek léptek fel nálunk. A Széchenyi Kör megívása számukra egy-egy kis ajtó megnyitása volt, amin keresztül ki lehetett jutni a szabad világba. Az egyesület maga sohasem politizált, büszkéek, hogy hazai látogatóinknak utat nyithassunk, és segítsük feltölteni szellemi akkumulátoraikat jó szóval, bátorítással, megvendégléssel. Mi meg éreztük, hogy a haza nemcsak a magasban van, hanem élő kapcsolatba kerültünk a fellélegző országgal.

Amikor 1987-ban az erdélyi menekültek kezdtek átszivárogni Magyarországra, a kormány nem volt felkészülve a befogadásukra. Előbb a protestáns, majd a katolikus papok tették magukévá az ügyet. Azt éreztük a Széchenyi Körben, hogy valamit nekünk is tennünk kell sorstársaink megsegítésére. Tizenhét évig gyűjtöttünk. A módszert a lengyel emigránsoktól tanultam el, akik a Szolidaritás idején odaálltak a teherautójukkal a vasárnapi istentiszteletükre, miután megszervezték a hívőket, hogy mindegyikük egy-egy doboz ajándékkal jöjjön le a szentmisére. Elment az

első küldeményünk, de csak jöttek-jöttek az adományok még azután is. Bekapcsolódtak a németek is, akik hallottak a Széchenyi Kör gyűjtéseiről. Akarva-akaratlanul indíthattuk a második, harmadik, tizedik teherautót. Végül is nyolcszázötvenhat tíztonnás teherautó segélyszállítmányt indítottam le. Jutott belőle Erdélybe, a Felvidékre, a Vajdaságba, Kárpátaljára, sőt, a harcok idején még Albániába is. A segélyszállítmányokat a Németországban megalakult Magyar - Német Máltai Szeretetszolgálat nevében adtam fel. Odahaza a legtöbbit a Magyar Máltai Szeretetszolgálat vett át, a többit a Karitás, a különböző plébániák, a szerzetesrendek, az iskolák, a kórházak kapták. Rendi központunkba templomi felszerelés, miseruha és oltárasztal került.

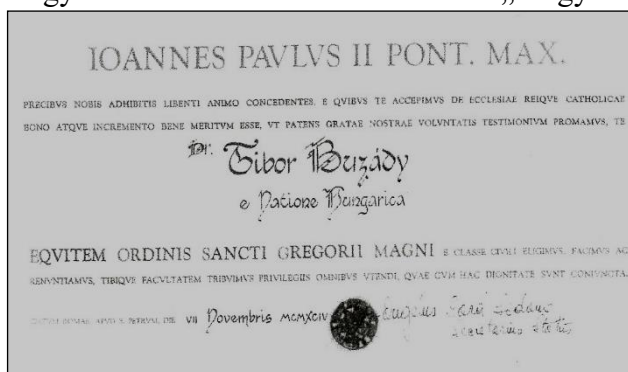

Seregély érsek és Veres András püspöki titkár megáldották teherautóinkat Münchenben

Hetente ment egy vagy két szállítmány Magyarországra. Ágyak, székek, szőnyegek, szekrények, lakásberendezési tárgyak, tűzhelyek, jégszekrények, ami éppen adódott. Volt sok kórházi felszerelés is, műtőberendezés, betegágyak, gyógyászati segédeszközök, tolokocsik. Megemlítem még a többi száz iskolai padot és a szertári anyagokat is. Sok templomi padot, három harangot és négy orgonát juttattam el hazámba.

Először a Magyar Püspöki Kar emlékérmét kaptam meg, a „Pro Ecclesia Hungariae”-t, majd később úgy döntött az ország bíboros érseke és a püspöki kar, hogy megérdemelnék egy pápai kitüntetést is. Felterjesztettek a Szentatyához és Dr. Seregély István egri érsek személyesen hozta el számomra Münchenbe II. János Pál pápa elismerését, amellyel a Nagy

Szent Gergely lovagrend tagjává nevezett ki. a magyar állam elnökének elismerését a „Magyar

Szent II. János Pál pápa a Nagy Szent Gergely rend lovagságával tisztelt meg

Köztársasági Érdemrend Tisztikereszt”-je mutatja, amelynek indoklásában „a magyarság érdekében végzett több évtizedes munkásságért” kifejezés áll. Kitüntetett a Széchenyi Társaság is a Széchenyi Emlékéremmel. Mint angol állampolgárnak II. Erzsébet királynő királyi széke családiragadó öröklődő skót nemességet, címert és kutyabőrrel adományozott karitatív és kulturális munkám elismerésére. A legkevésbé rangos kitüntetésemre vagyok mégis a legbüszkébb. Ezt az egyszerű emlékéremet a Szabadságharcos Szövetség adta azokért a szép napokért és lelkes tevékenységért, amelyet 1956-ban végeztem. Az érem oldalán az áll, hogy „Pro Patria et Libertate”, a Hazáért és Szabadságért. Örülök, hogy abban az időben tudta, hol a helyem, tudtam, hogy valamit tennem kell. Egész életemet bearanyozta az a néhány nap. Ráadásul a hatvanadik évfordulón a Baranya megyei városom önkormányzata”Pécs város 56-os emlékéremével” tisztelt meg.

Az emigráció éveiben mindig bíztam abba, hogy egyszer majd vissza fogunk térni, és ezért a gyermekeimet magyarnak neveltem. Álom valóra vált: Magyarországra az egyetemre, főiskolára. Öregkoromra a Jóisten megadta nekem azt az örömet, hogy vérem nem oldódott fel a nagy nyugati óceánban.

*Dr. Buzády Tibor
máltai lovag*

Hazatértem után még szerveztem három kamionnyi segélyszállítmányt. Ruházatot és bútort gyűjtöttem lovagársaim közreműködésével, és élelmiszert a rászorulóknak, kilencszázezer forintot a mátraverebélyi ferences a templom oltárán a Szent János-szobor restaurálására. Egy egész kilátótornyot építettem a kies Letenye város dombjára, melyet Boldog Buzád-tornya néven jegyeztetem be és megalkottam a „Magyar Szentek Csarnoka” című állandó kiállítást Mátraverebélyen. Ehhez megírtam a hasonló című illusztrált könyvet is, amelyben hazánkkal kapcsolatos 530 szent ember adatait gyűjtöttem össze.

Ha valaki megkérdezi tőlem, hogy mi ad legnagyobb erőt egy tevékenyen eltöltendő élethez, akkor onnét indulnék el, hogy az embernek legyenek gyökerei. Legyen belső öntudata. A gyökereket, a hazához való kötöttséget, a méltóságos tartást, a szellemi erőt tudatosan kell a gyerekeinkbe átadni. Az egyén élete ez által egy történelmi folyamatba illeszkedik be, és nem válik szélről lengetett náddá, vagy elfűjt falevellé. Szép és boldog életem volt. Tölgyfává erősödhettem, mert jó földet és szép napsütést kaptam Istentől, szüleimtől. A kereszténység, a magyarság, és az alkotás hármasszeretete volt életem főmotívuma, és ezt akartam átadni fiaimnak is. Az erős gyökerek erős törzset adnak, az erős törzsből lesz gazdag és áldásos termés.

Ezekben a sorokban életemről, sorsomról vallottam. De számomra nagy öröm és bensőséges élmény az is, hogy így imádkozhatok: *Uram Jézus, ki engem arra méltattál, hogy a Jeruzsálemi és Máltai Szent János Rend lovagjainak sorába állhatok...*

*„Exegi monumentum...”
Kilátót építettem Letenyén*